

جان وایتینگ

به مناسبت انتشار نمایشنامه آهنگ رزم

جان وایتینگ John Whiting

۱۹۶۳-۱۹۱۷ م

برانگیخت. برخی آن را شاهکار خواندند و عده‌ای نیز آن را به باد انتقاد گرفتند. در این اثر وایتینگ زندگی نویسنده کهنسالی را بازگو می‌کند که دچار بیماری سوءظن شده و نسبت به همه بدبین است و معتقد است که مردمانی سعی در کشتن و نابودی او را دارند. این بدبینی او به تدریج اعضای خانواده‌اش را نیز دربرمی‌گیرد و در نهایت منجر به شاری مرگ‌های خشونت‌آمیز می‌شود.

سومین نمایشنامه وایتینگ که با اقبال درخور توجهی روبرو گردید «آهنگ رزم»^۷، ۱۹۵۴ نام دارد. نمایشنامه در اروپای پس از جنگ می‌گذرد و شخصیت اصلی آن ژنرالی است که پس از هفت سال از زندان آزاد شده و به او گفته‌اند که فرار است به خاطر شکست جنگ محاکمه شود. به او حق انتخاب میان خودکشی بر شکوه یا محاکمه‌ی عمومی توأم با رسوائی داده می‌شود، معشوق سابق او با برانگیختن انگیزه عشق مصمم است تا از مرگ زودرس او جلوگیری کند، با همه تلاش او، ژنرال که دریافته در صورت زنده ماندن آینده‌ای نخواهد داشت، مرگ را انتخاب می‌کند. اثر بعدی وایتینگ نمایشنامه «دروازه‌های تاستان»^۸ نام دارد که در سال ۱۹۵۶ در آکسفورد به صحنه رفت. از این تاریخ تا سال ۱۹۶۱ وایتینگ به مدت ۵ سال از جامعه تئاتر لندن فاصله گرفت و بیشتر وقت خود را صرف نوشتن فیلمنامه کرد. بازگشت مجددش به تئاتر با نمایشنامه شیاطین^۹ در سال ۱۹۶۱ بسیار درخشان بود، صاحب‌نظران به اتفاق این اثر را شاهکار خواندند و بار دیگر نظرها متوجه نویسنده آن شد، نمایشنامه شیاطین اقتباسی است از شیاطین لودن^{۱۰} اثر آلروس هاگمیلی^{۱۱} و

فهرمان آن ششیشی است جوان و خوب‌رو به نام گواندیه^{۱۲} که بلاغت و جاذبه‌اش مردم شهر کوچک لودن را به سوی او می‌کشاند. محبوبیت او روزبه‌روز بیشتر می‌شود تا آنجا که برخی به او معجزه هم نسبت می‌دهند، کشیش گراندیه معتقد است که انسان برای آنکه مرد خدا باشد نخست باید یک مرد نمونه باشد، محبت به هم‌نوع او را به ستر بیوگان دلخسته و باکره‌گان عاشق پیشه می‌کشاند. برتری‌های او چه جسمی و چه روحی در شهر کوچکی همچون لودن در میان افراد اجداد حسادت می‌کند تا جایی که کلسا، حکومتیان، اشراف و کسبه شهر که نمی‌توانند سرموقبت او را دریابند با یکدیگر همدستان شده بر علیه او توطئه می‌کنند، در این راه از راهب‌های به نام سورجسین رس اکس^{۱۳} که دارای عقده‌های سرکوب شده‌ای است در بدنام کردن او بیشترین بهره‌برداری را می‌نمایند. همگی دشمنان کشیش گراندیه از قدرت روحی او واهمه دارند و از این رو ترجیح می‌دهند تا روح او را درهم بکشند. آنها با تئانی با یکدیگر او را به جرم ارتباط با شیطان دستگیر می‌کنند و سعی دارند تا وادارش سازند که اعتراف کند با شیطان مرادده دارد. برای نیل به این هدف او را به گونه‌های وحشیانه‌ای شکنجه می‌کنند، زیبایی او را با تراشیدن موهای سر و صورتش از بین می‌برند، حتی زندگیش را به او وعده می‌دهند. اما در این میان او چیزی را به دست آورده که سالیان سال به دنبالش بوده است و آن پیوست به معبود و خدایش است. تنها چیزی که در این مسیر او را به وحشت می‌اندازد مرگ روح است نه مرگ تن. از این رو در برابر شکنجه‌ها مقاومت می‌کند از آن به بعد دیگر دشمنان کاری نمی‌توانند بکنند جز آنکه او را بکشند و جسدش را بسوزانند و در نهایت آنها چیزی به او می‌دهند که او خود می‌خواسته است

نمایشنامه‌ی چهار^{۱۵} تنها نمایشنامه تک پرده‌ای این نویسنده درباره پسر کوچکی است که خطائی مرتکب شده که ما از آن بی‌خبریم، در تمام طول

جان وایتینگ بازیگر، نمایشنامه‌نویس و فیلمنامه‌نویس در پانزدهم نوامبر ۱۹۱۷ در شهر سالیسبوری به دنیا آمد. خانواده‌اش اصلاً تبار انگلیس داشتند. دوران کودکش بدون اتفاق مهمی سپری گردید. دبستان و دبیرستان را با علامندی به درس و آموزش و اشتیاق به مطالعه کتب ادبی و همکاری با گروه‌های هنری در دبیرستان به اتمام رسانید. علاقه‌اش به تئاتر با ایفای نقش‌هایی در دوران دبیرستان و مطالعه آثار شکسپیر روزبروز بیشتر شد تا آنجا که پس از اتمام دوره متوسطه وارد مدرسه هنرپیشگی رادا (RADA) گردید، نخستین نمایشنامه‌ای که نوشت با نام شرایط توافق^{۱۶} هیچگاه به صحنه نرفت و بعدها تحت عنوان «گودش در صحراء» برای تلویزیون بازنویسی شد. پیش از آنکه در سال ۱۹۵۱ نمایشنامه یک پنی برای یک آواز^{۱۷} او در لندن به روی صحنه برود او چیزهایی به صورت آثار نمایشی نوشته بود که به نظر می‌رسد خودش آنها را از بین برده باشد. نمایشنامه یک پنی برای یک آواز یک کمدی تمثیلی است که با تئری شرگون به صورتی دلنشین نگاشته شده است و اتفاقاً^{۱۸} کهای زمان ناپلئون است.

متعاقب این اثر وایتینگ نمایشنامه روز مرد قدیس^{۱۹} را انتشار داد. این اثر به‌عنوان بهترین نمایشنامه سال انتخاب شد و نقطه‌نظرهای متفاوتی را

نمایش همه با او حرف می‌زند، لیکن او کاملاً ساکت است، پدر، مادر، عمه‌ها، پدر بزرگ و سایرین به نوبت از او می‌خواهند برای خطائی که مرتکب شده عذرخواهی کند. اما او جوابی برای آنها ندارد، سرزنش می‌کند، نوازشش می‌کند، تهدیدش می‌کند لیکن موفق به شکستن سکوت او نمی‌شوند. به عنوان تنبیه او را در اطاق زیر شیروانی زندانی می‌کنند، در آنجا پسرک ریسمانی پیدا کرده خودش را به‌دار می‌زند.

مرگ یا خودکشی تم‌های واحدی هستند که در بیشتر آثار این نویسنده از زوایای گوناگونی به آن نگریسته شده‌ وایتینگ مرگ را نطفه تراژدی می‌خواند، او بر این عقیده است که بشر می‌تواند مسائل دیگر را حل کند اما این یکی همواره لاینحل بوده و خواهد بود. او همیشه قهرمانانش را به نحوی با مرگ روبرو می‌کند و شگفتا که همه آنان به‌سوی آن می‌شتابند و چون پاسخی نهائی به تمام دردها و آلامشان آن را در آغوش می‌کشند.

دو سال آخر عمر وایتینگ منتقد تئاتری نشریه لندن ماگازین ۱۷ بود و مقالاتش به‌طور مرتب در این نشریه منتشر می‌شد، مجموعه این مقالات در سال ۱۹۶۶ به‌صورت کتابی مستقل انتشار یافت.

جان وایتینگ در شانزدهم ژوئن ۱۹۶۳ در سن ۴۶ سالگی در لندن چشم از جهان فرو بست.

مرگ یا خودکشی تم‌های واحدی هستند که در بیشتر آثار این نویسنده از زوایای گوناگونی به آن نگریسته شده‌ وایتینگ مرگ را نطفه تراژدی می‌خواند، او بر این عقیده است که بشر می‌تواند مسائل دیگر را حل کند اما این یکی همواره لاینحل بوده و خواهد بود. او همیشه قهرمانانش را به نحوی با مرگ روبرو می‌کند و شگفتا که همه آنان به‌سوی آن می‌شتابند و چون پاسخی نهائی به تمام دردها و آلامشان آن را در آغوش می‌کشند.

بک صحت از اجرای شیاطین اثر جان وایتینگ با موسیقی پندرسکی، لهستان، دوش.

پانویس

10. The Devils of Loudum

۱۱- آلدوس هاکسلی Aldous Huxley نویسنده انگلیسی ۱۹۱۴-۱۸۹۴ م.

12. Grandier

13. Squeur Jeanne des Anges

۱۶ و ۱۴- شیاطین، اثر جان وایتینگ، ترجمه احمد میرعلایی، تهران انتشارات زمان.

15. No Why

17. London Magyzine

1. World Drama, Encyclopedia. Mc Graw Hill (Vol 4)

2. Adictionary of the Theatre John Russel Taylor

۳- شیاطین، اثر جان وایتینگ، ترجمه احمد میرعلایی، تهران کتاب زمان.

۱- سالیسبری Salisbury، پایتخت کشور رودزیاست.

2. Royal Academy of Dramatic Arts.

3. Conditions of Agreement

4. A Walk in the Desert

5. A Penny for a Sony

6. Saint's Day

7. Marching Sony

8. The Gates of Summer

۹- شیاطین The Devils، اثر جان وایتینگ ترجمه احمد میرعلایی، تهران: پندرسکی.